

Reporteres amb talonets

La projecció pública de les escriptores de preguerra va suposar també un canvi d'estil

El fet que una dona escrivís era tan rar, que als anys trenta no tenien ni gènere específic. Els seus col·legues masculins, quan havien de ressenyar algun dels seus textos, feien servir fórmules tan estrambòtiques com ara "l'aparició de *novel·listes femenins* viu un moment dolç", o bé: "Ens trobem davant d'una *escriptor* de raça." La freqüència d'aquests tics descarta que es tractés de cap error d'impremta; era que ni tan sols en el llenguatge desimbolt de l'època no estava prevista l'autoria femenina. Encara l'any 1935, Maria Teresa Vernet, l'escriptora amb més projecció pública de la dècada, contestava al reporter que l'entrevistava després de convertir-se en la primera dona que guanyava el premi Crexells, per *Les algues roges*: "No sóc casada, ni tinc fills. Què voleu que us digui?" En efecte, un horitzó que anés gaire més enllà del saló devia ser de tan mal explicar com ensenyar una mà de debò sortint d'un quadre. Aquest és el món on irromp Rosa M. Arquimbau, amb el seu posat de dona de món, independent, provocativa, audaç. Totes eren tan joves... El 1930, quan va estrenar la secció "Film & Soda" a *La Rambla*, Arquimbau tenia 21 anys, els mateixos que Irene Polo quan va entrar a *Imatges*, on es revelaria com la reportera amb més instint periodístic de la seva generació. Mercè Rodoreda, Anna Maria Martínez-Sagi, Maria Teresa Gilbert, Anna Murià, Elvira Augusta Lewi o Vernet en tenien entre 17 i 26 quan la seva firma va començar a ser familiar a la premsa de l'època, tan interessada a incorporar la veu de la dona en vigílies de l'aprovació del sufragi femení, sempre és clar que aquesta veu fos dòcil o, a tot estirar, "graciosa". Ho expressava amb claredat Domènec Guansé el 1931 a propòsit justament d'un nou llibre d'Arquimbau: darrere la prosa de moltes d'aquelles escriptores que avui en diríem emergents, hi intuïa "la cara agra i el posat ferreny" dels amors contrariats; en canvi, la d'Arquimbau "us fa pensar que és així com fatalment ha d'escriure una noia graciosa i bonica", una "prosa somrient i entremaliada", encara que tingui una punta d'inquietant. Quan va publicar *Història d'una noia i vint braçalets*, al cap de tres anys, la per-

cepció era la mateixa, perquè Oriol Martí es permetia advertir que si bé la literatura "no deu a la dona creacions genials" i, per tant, l'obra que es disposava a comentar "no té cap transcendència", se li havia de reconèixer un valor que radicava "en la seva frivolitat amable, en la seva lleugeresa seductora, que la fan tan superflua però tan agradable com un perfum, una cigarreta o un cocktail: és a dir, un producte molt característic i refinat de la nostra època." Pel que sembla, la modernitat era una cosa superficial i lleugera, i trobava en la feminitat la seva apoteosi. Se m'acudeixen pocs arguments tan carques, però als anys trenta les dones més avançades s'hi

aferrarien amb decisió com l'única manera d'exercir la intel·ligència amb una picardia de pintallavis i talonets. Era un canvi d'estil radical respecte de les seves predecessores (Carme Karr, Caterina Albert), però també de les feministes de "cotilla i polacres" o de "coll planxat", com anomenava Arquimbau les de tall més conservador, com Lluïcia Canyà. A la fi, però, de cap d'elles no en va quedar ni rastre, excepte en supervivents com Rodoreda, que el 1946 agràia a Murià: "M'ha agradat molt tot el que m'expliques dels meus morts, dels meus naufragats, records espessos i sòlids que em donen un sentit de temps i d'espai i m'ajuden a sentir-me viva." *

Entre la cotilla i el 'coup de vent'. L'accés de les dones a la premsa escrita va donar lloc a un nou model de feminitat culta que ja no es reconeixia en la formalitat intel·lectual de Carme Karr. A les imatges, Arquimbau, Irene Polo, Karr i Rodoreda. GABRIEL CASAS / ARXIU